

ΜΟΙΡΑΖΟΜΑΣΤΕ ΤΟ ΙΔΙΟ ΣΠΙΤΙ...

Μεσογειακή Φώκια *Monachus monachus*

Κατάσταση είδους: Κρισίμως Κινδυνεύον

Κοινό όνομα	Μεσογειακή Φώκια
Επιστημονική ονομασία	<i>Monachus monachus</i>
Κατάσταση είδους	Κρισίμως Κινδυνεύον
Περιγραφή	Θηλαστικό της οικογένειας των πτερυγιοπόδων. Στα αρσενικά το μέγεθος φτάνει 2,4 μ. και 315 κιλά ενώ τα θηλυκά έχουν μήκος 2,0-2,4 μ. και βάρος 300 κιλά. Τα θηλυκά εμφανίζουν χρωματισμούς μεταξύ του καφέ-μπεζ και γκρι-ασημί. Τα αρσενικά εμφανίζονται σκούρα γκρι ή μαύρα, με μια ευδιάκριτη λευκή περιοχή στην κοιλιά.
Τροφή	Ψάρια, κεφαλόποδα (χταπόδια, καλαμάρια, σουπιές) και καρκινοειδή (πχ αστακούς).
Γεωγραφική κατανομή	Σε όλες τις παράκτιες περιοχές της Ελλάδος εκτός από τον Αμβρακικό και τον Κορινθιακό.
Κύριες απειλές	Καταστροφή των παράκτιων οικοσυστημάτων, ηθελημένες θανατώσεις, παγίδευση σε αλιευτικά εργαλεία, μείωση τροφής λόγω υπεραλίευσης, θαλάσσια ρύπανση
Καθεστώς Προστασίας	Προστατεύεται από το Π.Δ 67/1981. Περιλαμβάνεται ως είδος προτεραιότητας στην Οδηγία των Οικοτόπων (92/43/ΕΟΚ).

Παρόλο που σήμερα συγκαταλέγεται στα πλέον απειλούμενα ζωικά είδη του πλανήτη, κάποτε οι φώκιες εξαπλώνονταν σε όλες τις ακτές της Μεσογείου. Η δραστική μείωση ή και εξόντωση, ολόκληρων κοπαδιών φώκιας για το κρέας, το λίπος και το δέρμα τους ξεκίνησε κατά τη Ρωμαϊκή εποχή. Τις φώκιες οι Ρωμαίοι τις χρησιμοποιούσαν ακόμη και για λόγους ψυχαγωγίας στις ρωμαϊκές αρένες. Ο κυριότερος λόγος που η **Ελλάδα** φιλοξενεί τον μεγαλύτερο εναπομείναντα πληθυσμό της μεσογειακής φώκιας φαίνεται να είναι η δυνατότητα να προσφέρει στο είδος **ασφαλή απομόνωση**. Η αλλαγή της συμπεριφοράς της φώκιας από είδος που σύχναζε στις ανοιχτές παραλίες σε λιγότερο κοινωνικό είδος που αναζητά

απρόσιτες σπηλιές για να προστατευθεί ή να γεννήσει οφείλεται στην ανθρώπινη καταδίωξη και στην προοδευτική καταστροφή των παράκτιων οικοσυστημάτων.

Το λατινικό όνομα της μεσογειακής φώκιας *Monachus monachus* προέρχεται ετυμολογικά από την ελληνική λέξη «μοναχός». Ορισμένοι υποστηρίζουν ότι ονομάστηκε έτσι επειδή είναι μοναχικό ζώο και δεν σχηματίζει μεγάλες κοινωνικές ομάδες. Σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις όμως πιο παλιά οι μεσογειακές φώκιες ζούσαν σε κοπάδια. Πιο πιθανή φαίνεται να είναι η εκδοχή που υποστηρίζει ότι **το όνομά της το οφείλει στην εμφάνισή της** και όχι στη συμπεριφορά της. Οι δίπλες που σχηματίζει στο δέρμα της, κυρίως στην περιοχή του λαιμού, θυμίζουν τις πτυχές από την κουκούλα και το ράσο των καθολικών μοναχών.

Οι αρχαίοι Έλληνες τις θεωρούσαν **ιερά ζώα** και πίστευαν ότι ήταν προστατευόμενες του Ποσειδώνα και του Απόλλωνα. Αναφορές στη φώκια γίνονται τόσο στον Αριστοτέλη στο «Περί ζώων ιστορίες», στην «Οδύσσεια» αλλά και σε έργα του Αριστοφάνη. Από τα πιο σύγχρονα κείμενα στα οποία αναφέρεται η μεσογειακή φώκια είναι το «Μοιρολόι της Φώκιας» του Αλέξανδρου Παπαδιαμάντη, στο «Άξιον Εστί» του Ελύτη καθώς και στο διήγημα του Γεωργίου Βιζυηνού «Το μόνον της ζωής ταξίδιον».

Στις ελληνικές θάλασσες ζει και αναπαράγεται ο **μισός περίπου παγκόσμιος πληθυσμός του είδους**, που απαριθμείται στα 250-300 περίπου άτομα. Τα αρσενικά έχουν κατά μέσο όρο μήκος 2,4 μ. και βάρος 315 κιλά ενώ τα θηλυκά έχουν μήκος 2,0-2,4 μ. και βάρος 300 κιλά. Καταδύεται από μικρή ηλικία σε βάθος μέχρι και 170 μ. ενώ ο μέγιστος χρόνος κατάδυσης είναι 15-20 λεπτά. Γεννάει ένα μικρό σχεδόν κάθε χρόνο, η αναπαραγωγική περίοδος είναι από τον Αύγουστο μέχρι το Δεκέμβριο και μπορεί να φτάσει σε ηλικία τα 45 χρόνια.

Η μεσογειακή φώκια παρόλο που περνάει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής της στη θάλασσα, **χρησιμοποιεί και τη ξηρά**, κυρίως απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες θαλασσιές σπηλιές, για να γεννήσει και να γαλουχήσει τα μικρά της αλλά και να αναπαυτεί. Το είδος παρατηρείται σε όλη την παράκτια και νησιωτική ζώνη της Ελλάδας, εκτός από τους δύο κλειστούς κόλπους του Κορινθιακού και του Αμβρακικού. Η *Monachus monachus* έχει πάντα υγρά μάτια, γιατί δεν έχει τον δακρυϊκό πόρο που οδηγεί τα δάκρυα από την άκρη του ματιού στη μύτη, όπως έχουν τα περισσότερα θηλαστικά και έτσι είναι πάντα σαν να κλαίει. Για αυτό τα δάκρυά της που κυλούν συνέχεια, σχηματίζουν γύρω από τα μάτια της μία υγρή μάσκα.

ΚΑΠΟΙΑ ΣΥΝΑΡΠΑΣΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ:

- 1) Στην Ελλάδα διαβιεί ο μισός παγκόσμιος πληθυσμός του είδους *Monachus monachus* που απαριθμείται στα 250-300 άτομα.
- 2) Θηλάζει, φροντίζει και εκπαιδεύει μέχρι και 4 μήνες τα μικρά της (περισσότερο από οποιοδήποτε άλλο είδος φώκιας)

...ΑΣ ΜΑΘΟΥΜΕ ΝΑ ΖΟΥΜΕ ΜΑΖΙ